सुप्रलातम् सुरेश प्रा. सृह 079-23226251 હાઇક

સલામી સવારની..

'ન્યાય'નો નાગ નાથી એની ફેણ પર ડોલવું છે, કरवी मनमानी, न्यायमां नमत्ं तोसवं छे, ड़ोलपुं छे ज्यायतंत्रमांय रही, ઉंहर शेम -*ગુન્હાખોરોને 'ક્લીનચીટ' નું કારખાનું ખોલવું છે...*

ठासां पयत ने पाटीहार रीस -हे वनवास (सत्ता छोडावशे)

यत यशीने पाटीहार समा४ -मारे इंझडो! (મદારીઓ ચિંતામાં)

ચિંતન

માંસ ભક્ષેઃ સુરાપાનેં મુર્ખેચાક્ષર વર્જિતે । પશુભિઃ પુરુષોકાર્રે ર્ભારાઅઅક્રાંતા ચ મેદ્દિની ॥

'માંસનું ભક્ષણ કરનારા અને દારૂનું સેવન કરનારા, મૂર્ખ અને અભણ લોકો આ પૃથ્વી પર મનુષ્ય શરીર ધારણ કરેલાં પશુ જેવા, ભારરૂપ જ છે, પૃથ્વી તેમના ભારથી દુઃખી અને પીડિત છે.'

આજકાલના યુવાન-ધનિકો અને પોતાને સુધરેલા સમજતા યુવાનો-સમૂહમાં-પાર્ટીમાં-નાચગાન માટે છાટકા થવા દારૂ અને નશીલી દવાઓનું સેવન કરે છે. માંસ ભક્ષણ કરી પોતાનાં પદ, સુધારાવાદી કે આધુનિક હોવાનું ખોટું 'અભિમાન' સંતોષે છે.

માંસ ભક્ષણ-દારૂ સેવન એ કુસંગનું પરિણામ છે. આજકાલ તો માતા-પિતા પણ પોતાના બાળકો સાથે બેસી પ્યાલીઓ ટકરાવી મોજમાણે છે. આ પતનનો માર્ગ છે. વિનાશને માટે છે મોજ-શોખ કયારે 'ટેવ' બની ફૂંફાળો મારશે એ કંઈ કહેવાય નહીં.

સુવિચાર

- જુદા જુદા ધરમ મળે જુદા જુદા ખ્યાલ મળે…
- નવાઈ છે કે સૌનું લોહી તોય લાલ મળે... **રાજેશ વ્યાસ**
- સંભવ અને અસંભવ વચ્ચેની દૂરી વ્યક્તિના નિશ્ચય પર આધાર રાખે છે **વિક્રમ સારાભાઈ**
- કર્મ વિનાની મહત્ત્વાકાંક્ષા માત્ર કલ્પના છે **૯લેઝ પાસ્કલ**
- આરોગ્ય સૌથી મોટી ભેટ છે, સંતોષ સૌથી મોટી સંપત્તિ છે.
- વફાદારી સૌથી મોટો સંબંધ છે બુદ્ધ
- આદમીનો અહંકાર પીગળે ત્યારે પ્રેમનું ઝરણું વહેતું થાય **વજુ કોટક**
- જેમની પાસે છુપાવવા જેવું ઘણું હોય એમણે આત્મકથા લખવાનું જોખમ ખેડવું નહીં *સંત ફ્રાંસિસ*
- ઈતિહાસમુક્ત અને ભૂગોળમુક્ત માણસ એટલે ક્ષણમાં જીવનારો ક્ષણ ઋષિ ગુણવંત શાહ

(संકલन : દીપક વી. આસરા)

બોધકથા

આજકાલ 'ન્યાયકોર્ટો' અને 'સંસદ' ન્યાયાધીશની નિમણૂંક માટે ઘર્ષણમાં છે. 'સત્તા' ને એમ છે કે જો નિમણૂંકમાં અમારો અવાજ હોય તો ન્યાય 'સારો' મળે. (ક્લીનચીટનું કારકાનું ખૂલી જાય!) સત્તાધીશોની સદાય આવી જ વૃત્તિ હોય છે)

માધવરાવ પેશ્વાના પરિવારની વાત છે. તેમના દરબારમાં 'રામશાસ્ત્રી' પ્રખ્યાત, પ્રામાણિક સત્યનિષ્ઠા ન્યાયાધીશ હતા. નિર્ભીક ન્યાય આપતા.

એકવારના પુત્રએ કોઇનું કાસળ કઢાવ્યું. ન્યાય-સજાનો રેલો એના પગ નીચે આવ્યો… રાજમાતા સમજતાં હતા. રામશાસ્ત્રી-'ન્યાયી'છે પુત્રને મૃત્યુ દંડ જ થશે.

રાજમાતા રામશાસ્ત્રીને મળવા ગયાં. પુત્રને બચાવવા વિનંતી સાથે સમ-દામ-દંડના શસ્ત્રો અજમાવ્યા. પણ રામશાસ્ત્રીનો એક જ જવાબ હતો. 'ન્યાય તો થશે જ.'

રાજમાતા કહે તમારી નિમણૂંક અમે કરી છે તમે મારા રાજના નોકર જ છો. હું તમને આત્રા આપી શકું. રામશાસ્ત્રી - સમજી ગયા અને તરત કલમ ઉપાડી 'રાજીનામું' રાજમાતાના હાથમાં ધરી દીધું અને 'મહારાષ્ટ્ર'ની હદ છોડી ચાલ્યા ગયા.

आनंहीजेननी अग्निपरीक्षा

મુખ્યત્વે શહેદી ભદ્રવર્ગ પર પ્રભુત્વ ધરાવતો રાજકીય પક્ષ ગણાય છે. જો કે ધીરે ધીરે એણે

છ મહાનગર પાલિકાઓમાં કોંગ્રે સની વોટબેંક ગણાતા ભાજપ સામે ઊભો થયેલો પડકાર દલિતો, આદિવાસીઓ અને એ મુખ્યમંત્રી આનંદીબેનના બક્ષી જાતિઓનો સમુદાય પણ આઅસર હતી કારણ કે કોંગ્રેસના ગુજરાતમાં પરિભ્રમણ કરવાનું ચાલુ યથાવત્ સ્થિતિ સંભાળવી એ શાસન સામેનો લોકમત સાબિત ભાજપની તરફેણમાં મોટા સમર્થક વર્તમાન નેતાઓની સરખામણીએ રાખ્યું હતું. એમણે કદાચ મોદી લગભગ અશક્યવત્ બાબત બની થવાનો છે. ભારતીય જનતા પાર્ટી તરીકે ઊપસી આવ્યો હતો. મોદી ઘણા મોટા નેતા હોવાથી સાચી કરતાં પણ વધુ લોકસંપર્ક જાળવ્યો ગઈ છે. પાતળી બહુમતીથી પણ

તંત્રીસ્થાનેથી....

ગ્રામ્ય વિસ્તારો સુધી પ્રભાવ પરિણામે કોંગ્રેસ માટે શહેરોમાં કે ખોટી પ્રતીતિને લેધી જ આ જમાવ્યો હતો અને ગુજરાત એ સત્તા મેળવવી એ દિવાસ્વપ્ન જેવી માનસિકતા બંધાવા પામી હતી. જો ભાજપનો ગઢ બની ગયું હતું. આ બાબત બની ગઈ હતી. જૂનાગઢ કે બિહારમાં મોદીનો જાદુ ધોવાઈ તે બાબત નકારી શકાય એમ નથી. ગુમાવવી એને પોસાય નહીં. આખી પ્રક્રિયામાં જૂનાં રાજકીય જેવા મુસ્લિમ બહુલ રજવાડાના જતાં એની અસર પણ ગુજરાતમાં આનંદીબેન વર્ષોથી મહત્ત્વના મહાનગરપાલિકાઓ ગુમાવશે તે જ સમીકરણોમાં સૌથી મહત્ત્વનું શહેરમાં પણ ભારતીય જનતા પાર્ટી ન વરતાય તો જ નવાઈ. મોદીના વિભાગો સંભાળતા હોઈ સુખી ક્ષણે એમના પક્ષના જ અસંતુષ્ટો ગણાતું જ્ઞાતિવાદનું ઘટક ક્રમશઃ એક યા બીજી રીતરસમ અપનાવી દિલ્હી ગમન પછી એમનાં રાજકીય બિલ્ડર લોબી સહિત ભદ્ર વર્ગ એમની ઊંઘ હરામ કરી દેશે, એમાં સંપ્રદાયવાદમાં ફેરવાઈ જતાં મહાનગરપાલિકામાં સત્તા વારસદાર આનંદીબેન પટેલે એમનાપરિચયમાંછે.પરંતુછેલ્લા શંકાનેસ્થાનનથી.

ભારતીય જનતા પાર્ટી પાસે નહોતી. ઉંમર કે તબિયતની ફિકર કર્યા આ પાટીદાર મહિલા મુખ્યમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીના જાદુઇ કરિશ્માની જ વગર અદલ મોદીની જ સ્ટાઈલમાં માટે મહાનગરપાલિકાઓમાં

મેળવવામાં સફળ નીવડી હતી. 'ગતિશીલ ગુજરાત'ના સૂત્ર હેઠળ સમયગાળા દરમિયાન પાટીદાર આવી સંપૂર્ણ સત્તા અગાઉ કયારેક સત્તાની ધુરા સંભાળી હતી. એમણે અનામતનો મુદ્દો હાવી થઈ જતાં. છે, અનેક નાનીમોટી યોજનાઓના ભાજપ સરસાઈ મેળવી શકશે તો ભૂમિપૂજન કે લોકાર્પણ કાર્યક્રમોમાં આનંદીબેનની બાંધી મૂઠીનો ભ્રમ પ્રત્યક્ષ હાજરી આપી છે. તેમ છતાં, જળવાઈ રહેશે. કદાચ કેટલીક 'મોદી એ મોદી' જેવી દંઢ માન્યતા જિલ્લા પંચાયતો ભાજપ ગુમાવે તો શહેરી પ્રજાજનોમાં ઘર કરી ગઈ છે. ચાલે, પરંતુ મહાનગરપાલિકાઓ

આપણો તરવરાટ, ઉર્જાશક્તિ, ઉમંગો, સપનાઓ આ બધાને જાગૃત કરીએ અને નવા વર્ષે નવા રંગોની રંગોળીથી આ મનને સમજાવી દઈએ

WhatsApp

ઓફ ઘી વીક

नेहस गढवी

You start dying slowly

if you do not travel, if you do not read,

If you do not listen to the sounds of life,

If you do not appreciate yourself.

You start dying slowly

When you kill your self-esteem; When you do not let others help you.

You start dying slowly

If you become a slave of your habits,

Walking everyday on the same paths...

If you do not change your routine,

If you do not wear different colours Or you do not speak to those you don't know.

You start dying slowly

If you avoid to feel passion

And their turbulent emotions; Those which make your eyes glisten

And your heart beat fast.

You start dying slowly

If you do not change your life when you are not satisfied with your job, or with your love,

If you do not risk what is safe for the uncertain,

If you do not go after a dream,

If you do not allow yourself,

At least once in your lifetime,

To run away from sensible advice... (Pablo Neruda, Spanish Poet won Nobel prize for

Literature in 1979) દિવાળી આવીને ગઈ અને લાભપાંચમ પણ વીતી ગઈ. નવા વર્ષનો શુભારંભ સૌ કોઈએ પોતપોતાના રોજીંદા કાર્યોમાં રાબેતા મુજબ પરોવાઈ જઈને કર્યો. આ વર્ષે દિવાળીમાં વોટ્સ એપ અને ફૅસબુક જેવા સોશિયલ મીડિયાને વખોડતા મેસેજીસ પણ ખૂબ વાઈરલ બન્યા. વોટ્સ એપ એ લોકોને એકબીજા સાથે વાતચીત કે એકબીજાના ઘરે રૂબરૂ મળવા જવાના રસ્તા બંધ કરી દીધા એવું મોટાભાગના લોકોનું માનવું હોય છે અને આ પ્રકારના મેસેજીસનો ફેલાવો પણ વોટ્સ એપ દ્વારા જ થાય છે. ખેર, છેલ્લા થોડા દિવસોમાં આપણે અનુભવી રહ્યા છીએ કે તહેવારોમાં બહાર ફરવા જવાનું અને લોકોથી દૂર ભાગી જવાનો ટ્રેન્ડ વધુ વ્યાપક બન્યો છે. જયારે આનાથી તદ્દન વિપરીત કહી શકાય તેવી બાબત એ છે કે

વિદેશમાં વસતાં આપણા ભાઈ-બંધુઓ કે સ્નેહીજનો આ તહેવારને વર્ષો પૂર્વે આપણે ઉજવતા એ જ રીતે પરંપરાગત રીતે ઊજવે છે. વિદેશમાં રહેવા છતાં દિવાળીના દિવસોમાં ઘરમાં દરરોજ અવનવી રંગોળી, મિત્રોના ત્યાં જવું-આવવું, આવનાર મહેમાનોની આગતા-સ્વાગતા તેમજ ઘરે બનાવેલ નાસ્તા આ તમામ બાબતો ત્યાં જોવા મળે છે. કેનેડા, ઓસ્ટ્રેલિયા કે સાઉથ આફ્રિકા દુનિયાના કોઈ પણ છેડે વસતો ભારતીય પોતાની પરંપરા અને સંસ્કૃતિને ત્યાં રહીને જાળવી શકતો હોય તો આપણા સૌને માટે આ બાબત વિચારવા યોગ્ય ગણાય કે નહિ?

પાબ્લો નેરુદાની આ કવિતામાં આપણે કઈ રીતે ધીરે-

ધીરે પોતાના અંતરાત્માને મારી રહ્યા છીએ તેની વાત છે. આપણે ભાગીએ છીએ તો શેનાથી અને શા માટે? રોજેરોજ એકસરખું રાબેતા મુજબનું જીવન આપણને નિરસ અને શુષ્ક બનાવી દે છે. આપણા બાળકો અને યુવાનોમાં રહેલી સાહસવૃત્તિ અને ધગશ અકાળે વૃદ્ધ બની જાય છે અથવા મરી પરવારે છે. તો આપણે શા માટે આપણી જાત સાથે આ અન્યાય કરી રહ્યા છીએ? વિદેશોમાં જઈને વતનની દૂર રહીને અને વતનના સંસ્કાર તથા પરંપરાનું મૂલ્ય સમજીએ એ ચોક્કસ પ્રસંશનીય ગણાય પણ અહીં રહીને પણ તેનું મૂલ્ય કેમ ન સમજીએ? તેની ગરિમા કેમ ન જાળવીએ? આપણો તરવરાટ, ઉર્જાશક્તિ, ઉમંગો, સપનાઓ આ બધાને જાગૃત કરીએ અને નવા વર્ષે નવા રંગોની રંગોળીથી આ મનને સમજાવી દઈએ. જીવનમાં તકલીફો, દુઃખો અને કષ્ટ તો આવ્યા છે અને આવતા રહેશે પણ આપણે હસતાં-હસતાં આનંદ અને ઉલ્લાસથી તેનો સામનો કરીએ. કોઈને મદદરુપ બનીએ તો કોઈની મદદ લીએ પણ ખરા. 'હું' પણાનો ત્યાગ કરીને સૌને સાથે લઈને ચાલીએ. મનગમતી વ્યક્તિ અને મનગમતી પ્રવૃત્તિઓ માટે સમય ફાળવીએ. આવો, આ નવા વર્ષે આપણે પણ તરોતાજા અને નવીનતાથી ભરપૂર બનીએ.

- nehalgadhavi101@gmail.com

पाडिस्तानी हिंहुओने हिवाजीना सर्वपक्षी ભારતમાં નરેન્દ્ર મોદીના સત્તારોહણનો ચમત્કાર : વડાપ્રધાન નવાઝ શરીફ, વિપક્ષીનેતા ઇમરાન ખાન અને બિલાવલ ભુટ્ટો મુબારકબાદી માટે આવ્યા

अतितनी आજ

ડો. હીરે દેસાઈ

ચાલતો હોય, પાડોશી મુસ્લિમ દેશો અને અન્ય વિદેશોમાં તો હિંદુ વસ્તી સાથેનો જે તે દેશના બિન-હિંદુ શાસકોનો વ્યવહાર સાવ જ બદલાઇ ગયો છે. એમના વ્યવહારમાં આવેલા પરિવર્તન માટે મોદી સરકારના ટીકાકારો ભલે ભાજપ કે રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘની નેતાગીરીને યશ ના આપે, પણ વિદેશોમાં આવેલા પરિવર્તનને આવકારવા જેટલી દરિયાદિલી તો એમણે સ્વીકારવી જ પડે. વાત એટલી જ છે કે યુપીએની સરકારમાં વિદેશ મંત્રી રહેલા સલામન ખુરશીદને કે પછી સુપરસ્ટાર શાહરુખ ખાનને કોઇ એકાદ નિવેદન માટે દેશદ્રોહી અને પાકિસ્તાનતરફી ગણી નાખવા સુધી નાહક ઉત્તેજિત થઇએ છીએ. આપણે સ્વસ્થચિત્તે અને

શાંતચિત્તે તર્કબદ્ધ વાતનો સાંભળવાની જરૂર હોવાનું તો લોકશાહી રાષ્ટ્ર તરીકે સ્વીકારવું

ઘર અાંગા શે પાકિસ્તાનવિરોધી માહોલ સર્જવામાં

મુંબઇમાં તો સત્તારૂઢ ભાજપ થકી પાકિસ્તાની ગઝલગાયક ગુલામઅલીના જલસાને સુરક્ષા બક્ષવામાં આવે અને એને તોડવાની કોશિશ ભાજપની સાથે જ સરકારમાં સામેલ શિવસેના કરતી હોય, ત્યારે પાકિસ્તાનના સિંધ પ્રાંતની રાજધાની કરાંચીમાંના ઘટનાક્રમ ભણી નજર કરવાની જરૂર ખરી. પાકિસ્તાનમાં હિંદુઓ સાથે દુર્વ્યવહારની કાગારોળ આપણે ત્યાં રોજિંદી બની ગઇ છે, પણ પાકિસ્તાન હિંદુ કાઉન્સિલ દીપાવલી ઉત્સવનું આયોજન કરે ત્યારે એમાં પાકિસ્તાની વડાપ્રધાન મિયાં નવાઝ શરીફ સહિતના રાષ્ટ્રીય નેતા સામેલ થાય એ કાંઇ નાનુંસૂનું પરિવર્તન નથી. અમેરિકી રાષ્ટ્રપ્રમુખ

બરાક ઓબામા વ્હાઇટહાઉસમાં દિવાળી ઉજવે એના કરતાં ઇસ્લામિક રાષ્ટ્ર પાકિસ્તાનના વડાપ્રધાન શરીફ કરાંચીમાં આવીને દીપોત્સવી ટાણે પોતાના બાળપણની સ્મૃતિઓ તાજી કરીને હિંદુઓને કહે છેઃ ''તમે તકલીફમાં હો ત્યારે હું તમારી પડખે રહીશ. જો કોઇ મુસ્લિમ તમને અન્યાય કરશે તો હું જેમની સાથે અન્યાય થયો હશે એમની સાથે ઊભો રહીશ.ક્ષક્ષ

વડાપ્રધાન નવાઝ શરીફે હિંદુ, મુસ્લિમ કે પારસીઓને સમાન અધિકારની વાત કરીને હૂંફ બક્ષી. પાકિસ્તાન હિંદુ કાઉન્સિલના સંરક્ષક(પેટ્રન) અને રાષ્ટ્રીય ધારાસભાના સભ્ય ડૉ. રમેશ કુમાર વાંકવાણીના નેતૃત્વમાં સઘળું આયોજન થયું. પાકિસ્તાનમાં મોટા ભાગના હિંદુ સિંધમાં વસે છે.સિંધમાં આવીને પાકિસ્તાનના પંજાબી વડાપ્રધાન હિંદુઓ સહિતની લઘુમતીઓને હૈયાધારણ આપતા હોય એ નિશ્ચિત પરિવર્તનનાં દર્શન કરાવે છે. પાકિસ્તાન હિંદુ કાઉન્સિલના અધ્યક્ષ ચેલારામ કેવલાણીને કરાંચી ફોન જોડીને અમે વધુ વિગતો મેળવી, ત્યારે અમારો હરખ બેવડાયો.એમણે કહ્યું :'' દીપાવલીની અમારી ઉજવણીમાં અમારા વડાપ્રધાન આવ્યા. સિંધના મુખ્યપ્રધાન સહિતના મહાનુભાવો પણ આવ્યા. એના બીજા દિવસે પાકિસ્તાન પીપલ્સ પાર્ટીના અધ્યક્ષ બિલાવલ ભુટ્ટો અને પાકિસ્તાન તેહરીક-એ-ઇન્સાફ પાર્ટીના અધ્યક્ષ ઇમરાન ખાન પણ હિંદુ કાઉન્સિલના દિવાળી ઉત્સવમાં આવ્યા અને સૌને શુભેચ્છા પાઠવીને ગયા. " ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચેના સંબંધોમાં સુધારો થાય એવી શુભકામનાસહ અમોએ પાડોશી દેશમાં વસતાં હિંદુઓને દીપાવલી અને નવવર્ષની શુભેચ્છા વ્યક્ત કરી.

દર વર્ષે પાકિસ્તાનથી સરેરાશ પાંચ હજાર હિંદુ ભારત ભાગી આવતા હોવાનો આંકડો મિયાં નવાઝ શરીફની પાર્ટી પાકિસ્તાન મુસ્લિમ લીગ (નવાઝ)ના સાંસદ ડૉ.૨મેશ કુમાર રાષ્ટ્રીય ધારાસભામાં જ જણાવે છે. અસલામતીની ભાવના પાકિસ્તાનના હિંદુઓમાં વિભાજન સમયથી જ રહી છે એટલે અત્યારે માંડ ૩૦ થી ૪૦ લાખ જેટલા હિંદુ પાકિસ્તાનમાં વસતા હોવાનો અંદાજ છે. હિંદુ મહિલાઓનાં અપહરણ અને તેમની સાથે નિકાહ પઢવા કરાતા જુલમો રોજિંદા બન્યા છે. જોકે આવા વાતાવરણમાં પણ પાકિસ્તાન હિંદુ કાઉન્સિલના નેજા હેઠળ હિંદુ તહેવારોની ઉજવણી થતી રહે છે. સવર્ણ હિંદુ અને દલિત હિંદુ એમ પાકિસ્તાન વસ્તીગણતરીમાં બંનેને અલગ ગણવામાં આવે છે. વર્ષ ૨૦૧૫માં પાકિસ્તાનની વસ્તી

ઘરઆંગણે હિંદુવાદી વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની સરકાર વિશે ભલે ગમે તે ઉહાપોહ ૧૯.૧૭ કરોડ જેટલી ગણાય છે. એમાં હિંદુ વસ્તી માંડ બે ટકા જેટલી અંદાજી શકાય છે.

ક્યારેક જૂનાગઢને પાકિસ્તાન સાથે જોડવા માટેનું નિમિત્ત બનેલા એના દીવાન શાહનવાઝ ભુટ્ટોના પુત્ર ઝુલ્ફીકાર અલી ભુટ્ટોના પાકિસ્તાનમાં શાસનકાળ દરમિયાન તેમના સિંધ કનેકશનને કારણે હિંદુ અને પારસીઓ સાથે તેમના પક્ષના નિકટના સંબંધ રહ્યા હતા. ભુટ્ટો-પુત્રી બેનઝીર ભુટ્ટો વડાપ્રધાન રહ્યાં અને તેમની પાછળ હત્યા થઇ હતી. બેનઝીર અને આસિફ અલી ઝરદારીના પુત્ર બિલાવલ હજુ માંડ ૨૭ વર્ષના છે. ઓક્સફર્ડમાં ભણીને વતન પાછા ફર્યા પછી નાના અને માતાના રાજકીય વારસાને સંભાળવા મેદાને પડ્યા છે. એમના વાલિદ આસિફ અલી પણ પાકિસ્તાનના રાષ્ટ્રપ્રમુખ રહ્યા, પણ પ્રભાવ તો ભુટ્ટો પરિવારનો જ રહ્યો. જાણીતા ક્રિકેટર ઇમરાન ખાન પણ પોતાના પક્ષ મારફત સત્તામાં આવવા ઉધામા મારી રહ્યા છે, પરંતુ અત્યારે તો મિયાં નવાઝ શરીફના રાજકારણની બોલબાલા છે. ઉદ્યોગપતિ રહેલા મિયાં સાહેબ વડાપ્રધાન છે. એમના ભાઇ મિયાં મુહમ્મદ શાહબાદ શરીફ પંજાબ પ્રાંતના મુખ્યમંત્રી છે. પાકિસ્તાનમાં ત્રણ 'એ'નું ચલણ સવિશેષ છેઃ અલ્લાહ, અમેરિકા અને આર્મી. જ્યાં લગી લશ્કરી નેતાગીરી સાથે અણબનાવ થાય નહીં, ત્યાં લગી મિયાં નવાઝ શરીફના શાસનને વાંધો નથી. અગાઉ જનરલ પરવેઝ મુશર્રફે તેમને

> વડાપ્રધાનપદેથી ઉથલાવીને દેશવટે મોકલી આપ્યા પછી સત્તામાં પાછા ફરવામાં એમને લાગેલાં વર્ષોએ નવાઝ મિયાંમાં ઘણીબધી પરિપક્વતા આણી છે. આમ પણ પાકિસ્તાનમાં લોકશાહી મજબૂત થતી જાય છે, છતાં તાલિબાનીઓ અને કટ્ટરવાદીઓની કનડગત ઘણી છે. આતંકવાદી પરિબળોને પોષવાનાં દુષ્પરિણામ પાકિસ્તાને સહન કરવાં પડે છે.

> વર્ષ ૨૦૧ ૩ની સંસદીય ચૂંટણીમાં રાષ્ટ્રીય ધારાસભામાં મિયાં નવાઝ શરીફના પક્ષનો ભારે બહુમતીથી વિજય થયો હતો. ૩૪૨ સભ્યોની રાષ્ટ્રીય ધારાસભામાં તેમના પક્ષની ૧૮૮ બેઠકો ઉપરાંત મિત્રપક્ષ જમિયત ઉલેમા-એ-ઇસ્લામ(એફ)ની ૧૫ બેઠકો છે. વિપક્ષમાં ભુટ્ટોની પીપીપીને માત્ર ૪૫, ઇમરાન ખાનની પાર્ટીને માત્ર ૩૫ અને મોહાજિરોના પક્ષ

એમક્યૂએમની ૨૪ બેઠકો છે. પાકિસ્તાનની રાષ્ટ્રીય ધારાસભામાં મહિલાઓ માટે ૬૦ બેઠકો અને લઘુમતીઓ માટે ૧૦ બેઠકો અનામત છે.

લઘુમતીઓમાં હિંદુ, ખ્રિસ્તી, શીખ, એહમદિયા સહિતની બિન-મુસ્લિમ કોમો માટે રાષ્ટ્રીય ધારાસભાની અનામત ૧૦ બેઠકોમાંથી ૬ બેઠકો પાકિસ્તાન મુસ્લિમ લીગ(નવાઝ) ધરાવે છે. તેમાં ડૉ. રમેશકુમાર વાંકવાણી, ડૉ.દર્શન, ભગવાન દાસ, આઇ.એમ.ભંડારા, તારીક ક્રિસ્ટોફર કૈસર અને ખલીલ જ્યોર્જનો સમાવેશ છે. પીપીપીના રમેશ લાલ, તેહરીકના લાલચંદ માલ્ટી, એમક્યૂએમના સંજય પેરવાણી અને જમિયતનાં આશિયા નાસિરનો સમાવેશ છે.

અત્યાર સુધી પાકિસ્તાનનાં પાઠચપુસ્તકોમાં મહંમદ ગઝની અને ઔરંગઝેબને રાષ્ટ્રીય નાયક તરીકે રજૂ કરતો વિકૃત ઇતિહાસ ભણાવતો રહ્યો હોવાથી વિશ્વપ્રસિદ્ધ પાકિસ્તાની ઇતિહાસકાર અયેશા જલાલના સહકારથી ઇતિહાસ પુનર્લેખનનું કામ આરંભાયું છે. તથ્ય પર આધારિત ઇતિહાસ પાકિસ્તાનમાં ભણાવાય એવો આગ્રહ સેવાઇ રહ્યો છે. ભારતમાં પણ ઇતિહાસ પુનર્લેખનની ઝુંબેશ ચલાવાઇ રહી છે. બ્રિટિશ ઇતિહાસકારો તથા ડાબેરી ઇતિહાસકારોએ લખેલા વિકૃત ઇતિહાસને બદલે તથ્યાધારિત ઇતિહાસ ભણાવાય એનો આગ્રહ સેવાઇ રહ્યો છે. સંયોગ તો જુઓ, પાકિસ્તાનની વિદેશ સેવાના અધિકારીનાં પુત્રી એવાં અયેશા જલાલ અમેરિકાની યુનિવર્સિટીમાં ઇતિહાસનાં પ્રાધ્યાપક છે અને તેમના 'પાર્ટનર' (અને ભારતીય લોકસભાની વેબસાઇટ પર પોતાને અપરિણીત ગણાવતા) સુગત બોઝ પણ અમેરિકી યુનિવર્સિટીમાં ઇતિહાસના પ્રાધ્યાપકની સાથે જ તૃણમૂલ કોંગ્રેસના સાંસદ છે. સુગત બોઝ પોતે નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝના મોટાભાઇ સરતચંદ્ર બોઝના પૌત્ર છે. અયેશા અને સુગત બંને ઇતિહાસકારો પોત-પોતાના દેશના ઇતિહાસનું પુનર્લેખન કરવાનાં પક્ષધર છે.

પોતાના દેશની રચના અને વિકાસમાં હિંદુઓના યોગદાનને બિરદાવવાની સાથે જ સંબંધિત સત્તાવાળાઓને પાઠ્યપુસ્તકોમાં લઘુમતી કોમોના અગ્રણીઓના આદર્શ પુરુષોના યોગદાનને સમાવવાની વાત વહેતી મૂકવા માટે પાકિસ્તાનના વડાપ્રધાન નવાઝ શરીફે કરાંચીના દીપોત્સવી પ્રસંગને જ પસંદ કર્યો. ક્યારેક ભારતની આઝાદીની ચળવળના કોંગ્રેસી અગ્રણી અનુસંધાન પાના નં. ૬ પર

डन्जयुमर प्रोटेडशन जिल २०१५ : जरीहेल मालनी રીપ્લેસની સુવિધા ગ્રાહકોને મળવી જ જોઈએ કન્ઝ્યુમર પ્રોટકશન બિલની જોગવાઈ મુજબ 🔝 જો વેપારી ગ્રાહકને યોગ્ય માલ કે સેવા પુરી ના પાડે

કાયદો

अने 51नून

अश्विन त्रिवेही

ગ્રાહકને કોન્ટ્રાકટ એકટ અને સેલ્સ ઓફ ગુડસ એકટમાં જરૂરી સુધારા કરી ગ્રાહકને મળતા લાભ ઉપર વેપારી દ્વારા ઉત્પાદક દ્વારા કે ડિલર દ્વારા તરાપ મારી શકાય નહિ.

માલની ડિલીવરીમાં મોટું થાય તેવા કેસમાં ગ્રાહકને થયેલી ખોટની ભરપાઈ ડિલીવરી મોડી કરનાર તરફથી થવી જ જોઈએ. ગ્રાહક સુરક્ષા ધારામાં ફેરફારો સૂચવતા કન્ઝયુમર પ્રોટકશન બિલ ૨૦૧૫ માં ગ્રાહકના હક્કના રક્ષણ માટે ગ્રાહકને માલનું રીપ્લેસમેન્ટ કે રીપેટની માંગ કરવાનો હક્ક આપવાનું સૂચન કરવામાં આવેલ છે. આઈઆઈએમ-એ દ્વારા પ્રકાશિત કરવામાં આવેલા અખીલેશ્વર પાઠકના રીસર્ચ મુજબ ગ્રાહકોના હક્કના રક્ષણના બદલે કન્ઝયુમર પ્રોટકશન બિલને કારણે ગ્રાહકોએ કોન્ટ્રાકટ એકટ તથા સેલ્સ ઓફ

ગુડસ એકટમાં મળતા લાભ પણ જતા કરવા પડશે તેવું જણાવેલ છે.

નવા ૨૦૧૫ ના ગ્રાહક સુરક્ષા બિલમાં રીપ્લેસમેન્ટ કે રીપેટ ઉપરાંત સારૂ વળતર મળે તેવા સૂચનો પણ રીસર્ચ પેપરમાં સચવવામાં આવ્યા છે.

ગ્રાહક એ બજારનો રાજા છે એ જયારે ખરીદી કરે ત્યારે તે આપોઆપ જ માલ કે સેવા

ખરીદવાના કરારની વ્યાખ્યામાં સામેલ થઈ જાય છે આથી ગ્રાહકની ખરીદીને કોન્ટ્રાકટ ઓફ લો અને સેલ્સ ઓફ ગુડસના કાયદા આપોઆપ જ લાગુ પડે છે. આઈઆઈએમ-એ દ્વારા રજુ કરેલ પેપર મુજબ આ બન્ને કાયદામાં ગ્રાહકોના હિતમાં જે જોગવાઈઓ છે તેની કન્ઝયુમર પ્રોડકશન બિલમાં અવગણના કરવામાં આવેલ છે.

કન્ઝયુમર પ્રોડકશન એકટની કલમ ૩૫ મુજબ ખરાબ માલ કે સુવિધા મળવાના કેસમાં ગ્રાહકને મુખ્યત્વે ત્રણ વિકલ્પો આપે છે. ગ્રાહકે માલ લેબોરેટરીમાં તપાસ કરાવીને પ્રોડકટનો ખરાબ થયેલ ભાગ રીપ્લેસ કરાવી શકે છે એટલે કે વસ્તુ કે સાધનનો ખરાબ ભાગ પાર્ટસ બદલાવી શકે છે અથવા તો આખેઆખી પ્રોડકટ જ બદલાવી શકે છે અને બદલામાં નવી પ્રોડકટ મેળવી શકે છે અને જો વેપારી કે ડિલરના કારણે નુકશાન થયુ હોય તો વળતર પણ માંગી શકે છે.

ગ્રાહકે વળતર માટે મહદઅંશે ડિસ્ટ્રીકટ કમિશનમાં અરજી દાખલ કરી દાદ માંગવી પડે છે અને ફરીયાદ સાબીત થયે વળતર મળે છે તથા કન્ઝયુમર પ્રોડટશન બિલની જોગવાઈઓ મુજબ

તો ગ્રાહક પાસે માલ રીપ્લેસ કરવાનો જ વિકલ્પ ખુલ્લો રહે છે.

કોન્ટ્રાકટ એકટની જોગવાઈ મુજબ જો કરારનો ભંગ થાય તો વેપારી કે ડિલર સમયસર માંગ મુજબ ગુણવત્તાવાળો માલ પુરો ના પાડે તો ગ્રાહકને અન્ય વેપારી પાસેથી માલ કે સેવા મેળવવાની ફરજ પડે તેવા સંજોગોમાં અન્ય જગ્યાએથી માલ કે સેવા મેળવવા માટે ગ્રાહકે જેટલા વધારાના નાણા ખર્ચ કરેલ હોય તેટલા નાણા આપવા મુળ વેપારી કે ડિલર જવાબદાર ઠરે છે.

જો વેપારી કે ડિલર માલની સમયસર ડિલીવરી ના આપે અને ગ્રાહકોને નુકશાન જાય, ખોટ કરવી પડે અથવા જરૂરી માલ સમયે સેવાથી વંચિત રહે તો વધારે રૂપિયા આપી અન્ય જગ્યાએથી ખરીદેલ માલ કે સેવાના નાણા કોન્ટ્રાકટનો ભંગ કરનાર વેપારી કે

ડિલરે ગ્રાહકને ચુકવવા પડશે.

સેલ ઓફ ગુડસ ના કાયદા મુજબ જો ગ્રાહક માલ રીજેકટ કરે અથવા તો તે ગ્રાહક જે દિવસે કોન્ટ્રાકટ સમાપ્ત કરે અથવા માલ પરત કરે તે દિવસની માલની વેપારી સાથે નક્કી કરી હોય તે કિંમત હોય તે વેપારીએ ભરવી પડશે વધુ કિંમત ઘટે તો વેપારીએ ગ્રાહકને ડિફરન્સ ચુકવવો પડશે.

કોન્ટ્રાકટ લો અને સેલ્સ ઓફ ગુડસના કાયદામાં વેપારી માલની યોગ્ય ડિલીવરી ન કરે તેવા સંજોગોમાં ગ્રાહકોના હિતોના રક્ષણ કરતી અનેક જોગવાઈઓ તથા સંસ્થાઓ દ્વારા ન્યાય મેળવવાની રીત છે તેમજ કાયદાના તજજ્ઞ દ્વારા પણ ગ્રાહક સુરક્ષા ધારા મુજબ ન્યાય અને વળતર મેળવી શકે છે. આવી જોગવાઈઓ નવા ગુડસ એન્ડ સેલ્સ એકટની જોગવાઈમં સદત્તર ભંગ કરેલ છે અને અવગણના કરવામાં આવે છે. ગ્રાહકો કરતા વેપારીના તરફેણમાં નિતિ નિયમો બનાવ્યા હોય તેમ જણાતા રીસર્ચ પેપરમાં ત્રુટીઓ તથા તેના ઉકેલ સૂચવેલ છે જે મુજબ નવા સુધારા અમલમાં મુકાશે તો ગ્રાહકો ને ચોક્કસ ફાયદો થશે.

નવા એકટ મુજબ ગ્રાહકને અસુવિધા બદલ વળતર મેળવવાના બદલે માલ રીપ્લેસ કે રીપેટ કરવાનો જ વિલ્પ ખુલ્લો રહે છે વળતર મેળવવા માટે કેટલીક કાયદાકીય પ્રક્રિયામાંથી પસાર થવું પડશે જેથી નવા સેલ્સ ઓફ ગુડસ અને કોન્ટ્રાકટ લોમાં સુધારા જરૂરી છે.

અનુસંધાન પાના નં. ૬ પર